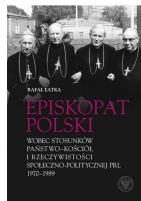

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/publikacje/ksiazki/67249,Episkopat-Polski-wobec-stosunkow-panstwoKosciol-i-rzeczywistosci-spoeczno-polit.html>
2021-10-25, 05:45

Episkopat Polski wobec stosunków państwo-Kościół i rzeczywistości społeczno-politycznej PRL 1970-1989

Rafał Łatka, *Episkopat Polski wobec stosunków państwo-Kościół i rzeczywistości społeczno-politycznej PRL 1970-1989*, Warszawa 2019, 848 s., ISBN 978-83-8098-597-1

Seria wydawnicza: „Biskupi w realiach komunistycznego państwa” (red. naukowy serii: dr Rafał Łatka)

Publikacja składa się z dziewięciu rozdziałów uszeregowanych w sposób chronologiczno-problemowy. Pierwszy z nich ma charakter rozbudowanego wprowadzenia do dalszych rozważań. Zawarto w nim opis i analizę ram instytucjonalnych oraz mechanizmów funkcjonowania poszczególnych organów wewnętrznych Episkopatu: prymasa Polski, Konferencji Plenarnej, Komisji/Rady Głównej i Sekretariatu.

Cztery kolejne rozdziały poświęcono stosunkom Episkopatu z władzami i jego spojrzeniu na rzeczywistość polityczną lat 1970–1980. Trzy pierwsze podzielono zgodnie z kryterium problemowym, co wynikało z faktu, że polityka państwa wobec Kościoła w latach siedemdziesiątych była o wiele spójniejsza niż ta prowadzona w ostatniej dekadzie PRL³⁰. Pierwszy z tych rozdziałów dotyczy odmiennego podejścia hierarchów i komunistów do normalizacji wzajemnych relacji. Skupiono się na postulatach Episkopatu kierowanych pod adresem rządzących oraz reakcjach drugiej strony, co wywoływało z kolei określone zachowania biskupów. Kolejna część traktuje o stosunkach w trójkącie polski Kościół – władze PRL – Stolica Apostolska. Przedstawiono i przeanalizowano w nim próby wykorzystywania przez dygnitarzy partyjnych dialogu z Watykanem do marginalizacji Episkopatu, a przede wszystkim to, jak broniła się przed tym hierarchia kościelna kierowana przez kard. Wyszyńskiego. Rozdział czwarty poświęcono spojrzeniu biskupów na wybrane problemy społeczno-polityczne lat 1970–1978. Uwzględniono te najważniejsze dla Episkopatu, dlatego niektóre wydarzenia polityczne pominięto. Ostatnia część, odnosząca się do lat siedemdziesiątych, obejmuje okres od wyboru kard. Wojtyły na papieża do sierpnia 1980 r. Szczególnie ważna była analiza czasu od zakończenia wizyty Ojca św. w Polsce do wybuchu rewolucji Solidarności, gdyż zagadnienie to zwykle pomijano w badaniach stosunków państwo-Kościół.

Rozdziały VI-IX dotyczą miejsca Episkopatu w relacjach państwo-Kościół i jego stosunku do rzeczywistości politycznej w ostatniej dekadzie PRL. Uszeregowano je chronologicznie ze względu na wydarzenia, które istotnie wpłynęły na realia działalności polskiej hierarchii

kościelnej. Część VI obejmuje okres od sierpnia 1980 r. do 13 grudnia 1981, czyli 16 miesięcy funkcjonowania wielkiego ruchu społecznego Solidarności. Relacje państwa i Kościoła wyglądały wtedy zupełnie inaczej niż w poprzednich dekadach – zwalczanie „reakcyjnych wpływów duchowieństwa” zeszło na dalszy plan. Rozdział VII traktuje o okresie stanu wojennego, który dość spektakularnie kończy II pielgrzymka Jana Pawła II do ojczyzny. Ocena jej efektów doprowadziła do istotnych zmian w polityce wyznaniowej i dalszego zaostrzenia stosunków, którego kulminacją był proces sprawców morderstwa ks. Jerzego Popiełuszki. Tej tematyce poświęcono rozdział VIII, który kończą rozważania na temat kolejnej wolty władz PRL, które próbowały nakłonić Episkopat do większej aktywności po stronie reżimu Jaruzelskiego. W ostatniej części przeanalizowano podejście hierarchii kościelnej do transformacji ustrojowej, za której początek można uznać III pielgrzymkę Jana Pawła II. Na koniec odniesiono się do uchwalenia ustawy o statusie prawnym Kościoła w Polsce, ustanowieniu stosunków dyplomatycznych oraz spojrzenia Episkopatu na wydarzenia społeczno-polityczne w latach 1987–1989.

Publikacja w ramach centralnego projektu badawczego IPN „Władze komunistyczne wobec Kościołów i związków wyznaniowych w Polsce 1944-1989”.

Książka nagrodzona w konkursie „Książka Historyczna Roku” im. Oskara Haleckiego w 2019 r. w kategorii „Najlepsza książka naukowa poświęcona dziejom Polski i Polaków w XX wieku”.

Nagroda Stowarzyszenia Wydawców Katolickich FENIKS 2020 w kategorii „Historia”

PLIKI DO POBRANIA

[SPIS TREŚCI – Episkopat Polski wobec stosunków państwo-Kościół i rzeczywistości społeczno-politycznej PRL 1970–1989 \(pdf, 76.69 KB\) 30.05.2019 12:14](#)

Gdzie kupić publikacje: